

5. BESZÉLGETÉS JÉZUSSAL: NIKODÉMUS

(Jn 1–16)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

Biblia magyarázó jegyzetekkel. Budapest, 1997, Kálvin Kiadó.

Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.

Goppelt, Leonhard: Az Újszövetség teológiája. Budapest, 1992, Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya.

Fekete Károly: A Heidelbergi Káté magyarázata. Budapest, 2013, Kálvin Kiadó.

Wilckens, Ulrich: Das Evangelium nach Johannes. Göttingen, 1998, Vandenhoeck and Ruprecht in Göttingen.

<http://www.joosandor.hu/predikacio/1950-10/jezus-es-nikodemus>;

http://biblia.hu/a_biblia_a_magyar_kepzomuveszetben/nikodemus)

Farizeus: Nikodémus farizeus volt, egy kegyességi irányzat képviselője. Mozgalmuknak az volt a célja, hogy Isten számára elkülönített, szent néppé váljanak. A farizeus szó eredeti jelentése: elkülönülő. A szentség számukra Isten parancsolatainak pontos ismeretét és megtartását jelentette. Írástudóik rendszeres magyarázták a Tórát a zsinagógai istentiszteleteken és a farizeusi iskolában. Hittek a gondviselésben, a végső igazságszolgáltatásban, a túlvilágban, a feltámadásban. Várták a Messiást. Az Újszövetségben a farizeusság megítélése a törvényeskedés miatt negatív. Jézus elítélte őket, mert eltértek a törvény eredeti értelmétől, és a betűkhöz ragaszkodnak. Végül egészen Jézus ellen fordultak, és szándékukban állt Őt megölni.

Nikodémus személye: A zsidó nagytanács tagja volt. A Jézussal való beszélgetés nagy hatást tett Nikodémusra, bár a beszélgetésből ez nem derül ki egyértelműen. Amikor Jézus a nagytanács elé kerül (Jn 7,50 k), Nikodémus Jézus mellé állt, emlékeztette arra a nagytanácsot, hogy a kihallgatás nélkül nem lehet elítélni senkit. Ezzel felvállalta azt is, hogy a társai ellene fordulnak, mint ahogyan meg is tették. Végül, amikor Jézus meghalt, a bebsalzszamozásához nagyon nagy mennyiségű mirhából és aloéból készült kenetet hozott, 100 fontnyit (33 kg).

Újonnan/felülről születni: Jézus által használt kifejezés jelentheti azt is, hogy újonnan születni, de azt is, hogy felülről születni. Jézus szavai alatt Nikodémus egyértelműen az ismételt testi megszületést érti. Jézus a Lélektől születést említi, ami a felülről való születésre, Isten Szentlelkétől való újjászületésre vonatkozik. A születésre vonatkozó ige passzívban szerepel. (Ez az úgynevezett passivum divinum, azaz Isten a cselekvő)

János 3,16: A Szentírás központi mondanivalója. Istennek a bűnbe esett teremtett világ iránti szeretetéről szól. Arról a szeretetről, ami Jézus Krisztusban testesült meg. A vers a bűnbocsánatról szól, miközben nem szerepel benne a bűn fogalma.

Ez az egyetlen eset, amikor Jézus egy farizeusi írástudóval való beszélgetésben úgy tanít, hogy beszélgetőpartnerével nem kerül kezdettől fogva konfliktusba.

23-25. v. Ezek a versek vezetnek be a beszélgetést. A páskaünnep közeledtével Jeruzsálem városa tele van zarándokokkal, közöttük olyanok, akik már látták Jézus csodáit, és ennek hatására hitre jutottak. A Jézus nevében hinni kifejezés a misszió kifejezése. (ApCsel 2,38; Mt 28,19) Jézus mindenkit, mint az Atya ismer a szíve szerint. Ez a bevezető a következő beszélgetéshez.

Neki nem kell semmiféle tanúskodás Nikodémussal kapcsolatban sem, hiszen látja és ismeri a legbelső gondolatait. Az a kifejezés, hogy Jézus nem bízta magát rájuk szó szerint azt jelenti, hogy Jézus nem hitt nekik.

Jézus egy emberrel beszélget, de ez az egy ember képvisel sokakat, nem csak a saját gondolatait. Ugyanígy Jézus válasza is mindenkire vonatkozik, nem csak arra az egy emberre, aki a zsidók egyik név szerint megnevezett vezetője. Nikodémus háromszor jutott szóhoz a beszélgetés során. A dialógus végül Jézus monológiába megy át. Ez a beszélgetés a keresztyénné válás eseményéről, az újjászületésről szól.

1-2. v. Nikodémus éjjel látogatja meg Jézust. Akkor, amikor rejtve maradhat a társai előtt. Ebből is látszik, hogy a gondolkodása más, mint a társaié. Ez a látogatás ellenpárhuzama annak, hogy Jézust később a halála előtt a tanítványai az éjszaka idején elhagyták. (Jn 13,30) Nikodémus is utal azokra a jelekre, melyekről a fejezetet megelőző versekben szó volt. Vagyis a csodákra, melyekkel Jézus a tanításait megerősítette.

3. v. Jézus válasza nem Nikodémus bevezető mondatára vonatkozik. Nikodémus Jézusról beszélt, míg Jézus az emberekről. Illetve, ha a megelőző versekre gondolunk, amiben arról van szó, hogy tudta, hogy mi lakik az emberben (Jn 2,25), akkor ez azt jelenti, hogy Jézus belelátott Nikodémus gondolataiba, és nem a kimondott szavakra, hanem a ki nem mondott gondolatokra reagált. Az Istennel való kapcsolatáról szól. Isten országáról úgy beszél itt Jézus, ahogyan korábban nem. Az újjonnan születést említi. Az „újjonnan születni” (görög) kifejezés nem csak egy időbeli eseményre vonatkozik, hanem az esemény kiváltójára is, Istenre. Az „újjonnan születni” kifejezés azt is jelenti, hogy felülről születni. És ebben az esetben ez az ember cselekedetéről az Isten cselekedetére irányítja a figyelmet.

4. v. Nikodémus kérdéséből látható, hogy az ő értelmezésében a hangsúly az időbeliségre vonatkozik, az ismételt megszületésre.

5-8. v. Az az újjászületés, amiről Jézus beszél, a Szentlélektől való megtérésre vonatkozik. Az az újjászületés, melyről Jézus beszél, az Isten kegyelméből következik be, az Ő ajándéka, amely során Isten cselekszik. Ahogyan nem az ember dönti el a szél irányát, úgy az újjászületés is Isten kezében van.

9-11. v. A beszélgetés az üdvösségről szól. (Isten országának a meglátásáról János 3,3) Nikodémus ennek az elnyerésére kérdez rá. A nép vallási vezetője hogy tudja, hogy hogyan találhat az ember Istene. Hogy lehet így a nép vezetője?

13. v. Ekkor a beszélgetés témája megfordul. Eddig arról volt szó, hogy hogyan találhat az ember Istenhez utat. Mostantól arról lesz szó, hogy hogyan kereste Isten az emberhez az utat. Jézus a tetőtől való újjászületéséről szól és mennybe való újra felemeléséről. Ez a kifejezés még három alkalommal fordul elő az evangéliumban. (Jn 8,28; Jn 12,32 és Jn 12,34) Az előrehaladva egyre világosabban beszél a saját haláláról.

14-21. v. Jézus a kereszthalálát és feltámadását hirdeti meg. A pusztai vándorlás során Mózes felemelte a rézkígyót, és ez jelentett menekülést sokak számára. Ez egy előremutató próféta cselekedet volt, ami ebben az esetben a keresztfeszítésre utal. Jézus „odaadása” a földi életre és a kereszthalálra való odaadást jelenti. Ebben az esetben a világ a teremtett világot jelenti. Jó Sándor a megváltás forrásának nevezi Isten szeretetét. A hagyományos értelmezés szerint az Isten ítélete az idők végén következik be úgy, hogy Isten elválasztja egymástól az igazakat és a bűnösöket (Jn 5,28) Itt azonban Jézus arról beszél, hogy ez az ítélet már megtörténik itt a földön.

Aki nem hisz, már itt a földön ítélet alatt van. Ezért maga az üdvösség is már itt a földön elkezdődik akkor, amikor valaki hitre jut. (480. d. „Az örök élet már e földön az enyém lett.”)

Nikodémus később, Jézus halála után előlép a sötétből, és Arimátiai Józseffel együtt ott van Jézus holtteste körül. Pilátustól engedélyt kértek és kaptak arra, hogy Jézus testét levegyék a keresztről. Ők ketten temették el Jézust. Az őskeresztyén hagyomány szerint az első keresztyének között volt Nikodémus pünkösöd után.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* Vergote: Valláslélektan, Budapest, 2006)

A megtérés témáját szeretné ez a lecke a Nikodémussal folytatott beszélgetésen keresztül megvilágítani a tanulók számára. A vallás tanárának minden csoportban nagy kihívás, hogy eszköze és ne gátja lehessen a fiatalok hitre jutásának.

Érdeemes egy kicsit rátekinteni a megtérés valláslélektani hátterére. „Ha az ember csatlakozik egy valláshoz, legbensőbb világa változik meg az Istennel, az emberekkel és a világgal kötött új szövetség által.” Vergote a megtérés öt különböző fajtáját különbözteti meg:

1. Az ébredési megtérés

Már a 19. század végén leírták ezt a megtérést, és a serdülők megtérésének nevezték. Ez nem teljesen állja meg a helyét, noha az a mód, ahogy ez zajlik – a bűnösség tudatosulása, az erkölcsi igény hangsúlya, amikor az egyén ebből a szorongatásból keres szabadulást az üdvösség ígérete által, különösen is válaszol azokra az érzelmekre, amit a kamaszok átélnek. A nagy érzelmi megrendülés, a csoport, a prédikátor olyan erővel hat, hogy drámai ez a megtérés, de éppen ezért gyakran nem mutatkozik tartósnak. (Ilyen típusúak a tömeges evangélizációkhoz kapcsolódó megtérések pl. Billy Graham.)

2. A vallásos megtérés, mint emberi problémák megoldása

A „felcserélés” mint a megtérés egyik fajtája tartozik ide, ami a bizonyos kényszerhelyzetből villámlásszerűen felfedezett kiutat jelenti. Itt bizonyos esetekben a vallás mint póttérték jelenhet meg.

3. A „progresszív” megtérés

Nem minden megtérés történik hirtelen. Jellemző az is, amikor egy hosszabb folyamatban érik meg az új vallásos hit az emberben. Ez fokozatos előrehaladás intellektuális és szellemi területen, amit maga az ember is csodálkozva fedez fel magán.

4. A drámai tapasztalat alapján történő megtérés

Egy megrázó életesemény hatására összeomolhat az ember addigi világképe. Ez a fajta megtérés hasonló érzelmi folyamatokat indít el, mint a határhelyzetekkel kapcsolatosak. Az érzelmi megrendülés hatása kutatók szerint nem bizonyul tartósnak.

5. A „vallásos tapasztalaton” nyugvó megtérés

Ez olyan élmény, melyben az isteni jelenlét tapasztalja meg az ember akár szeretet-élményen, az evangélium olvasásán vagy a kultikus szimbolikán keresztül. Nem előzi meg drámai esemény, hanem Isten valósága jelenik meg a megtérő számára.

A fentiekből látjuk, hogy a serdülők életkori sajátosságaiból adódóan az ébredési megtérés lehet jellemző, ahol még a csoport hatása is elemi erővel vezetheti a fiatalot a megtérésre. Éppen csoport hatására, mivel „uniformizálódni” szeretnének, olyanok is kimondják a Krisztushoz tartozást, akik még személyes meggyőződésükben nem tartanának ott. Ezt semmiképpen nem

szabad alulértékeln, de fontos látnunk, hogy a valláspedagógia szerepe abban van, hogy ne álljon meg ezen a ponton, hanem továbbvezetve egy progresszív folyamatot is átéljen, hogy majd magáénak vallja kamaszkori lekötözését.

Az újjászületés fogalma a reinkarnáció problémáját is felveti, amiről valamilyen felszínes ismeretük lehet a tanulóknak. Fontos, hogy egyértelmű tanítást adjunk az ő szintjükön arról, hogy amiről Jézus beszél, annak semmi köze a keleti vallásokban megtalálható lélekvándorláshoz. De miközben ezt határozott szeretettel megfogalmazzuk, bátorítsa a vallástanár a tanulókat kérdéseik feltevésére, ahogy Nikodémus is fel merte tenni Jézusnak azt, amit nem értett, pedig tudnia kellett volna.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
• Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Tudja segítséggel, a tankönyvi ábra és szöveg segítségével megfogalmazni a megtérés fogalmát. ○ Segítséggel ismertesse Nikodémus találkozását és párbeszédét Jézussal. ○ Tudja segítséggel értelmezni a lecke Igéjét: János 3,16.	• Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Tudja értelmezni és elmagyarázni a megtérés fogalmát. ○ Tudja elmondani Jézus és Nikodémus találkozását és párbeszédét, fogalmazzon meg összefüggéseket, előzményeket és következményeket. ○ Tudja értelmezni és megjegyezni a lecke Igéjét: János 3,16.

ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT

Fő hangsúly: Annak a felismertetése, hogy a hit az újjászületés alapja, és ez nincs korhoz kötve.

Kognitív cél: Annak a felismertetése, hogy a hit az újjászületés alapja, és ez nincs korhoz kötve.

Affektív cél: Az újjászületéshez, megtéréshez fűződő érzelmek feltárása.

Pragmatikus cél: Lehetőség teremtése egy megtért emberrel való beszélgetésre.

Az óra fő részei	Javaslatok	Módszertani javaslatok, felhasznált taneszköz
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Befejezetlen mondat A tanulók a füzetükbe fejezzék be az alábbi mondatokat, majd osszák meg a csoporttal ezeket a mondatokat. (Érdemes egy-egy érdekes kérdésnél elidőzni, vagy ha tényleg fontos, és több időt igényelne a válasz, akkor később visszatérni rá.) – Ha bárkitől bármit kérdezhetnék, akkor X.Y.-t arról kérdezném, hogy... – Ha találkozónék Jézussal, azt kérdezném tőle, hogy... TK 24. oldalán Gondold végig! Beszéljétek meg!	TK 5. lecke: Beszélgetés Jézussal: Nikodémus, 24. o.
Feldolgozási javaslat	Szövegelemzés – két nézőpont (páros munka) A párok válasszanak Jézus vagy Nikodémus közül, és már a választott személy helyzetébe lépve olvassák el a TK 24. oldalán a bibliai történetet. Fogalmazzanak egy rövid beszámolót (lehet szóban vagy írásban is) az alábbi szempontok közül választva, vagy előre beosztva: – Nikodémus elmeséli az éjszakai látogatást Jézusnál – a farizeusoknak – a feleségének – Jézus elmeséli az éjszakai beszélgetést – a tanítványoknak – az Atyának A beszámolók után beszéljük meg, hogy milyen elemek jelentek meg mindegyikben és mi volt az egyedi bennük. Kapcsolódó feladatok: Munkafüzet 1. 2. 3. feladatai. Beszélgetés – Te kinek mondanád el, ha találkozónál Jézussal?	TK 5. lecke: Beszélgetés Jézussal: Nikodémus, 24. o. MFEI 19. o. 1-3. f. MFGY 16. o. 1-3. f.

	- Szerinted hogyan történhet ma egy találkozás, beszélgetés Jézussal? - Ha átélted már, akkor meséld el! (Hittanoktató tegyen bizonyoságot a saját megtéréséről a beszélgetés végén. Fontos, hogy ez az alkalom, amikor ennek helye van, hiszen ezzel is mintát adunk a tanulók számára.) vagy a Munkafüzet 4. feladatának kérdéseiről beszéljünk Aranymondás: „Mert úgy szerette...” Jn 3,16 - megemlíthetjük, hogy Nikodémusnak mondja el Jézus ezt a mondatot, ami összefoglalja az evangéliumot, úgy is nevezik, hogy az evangéliumok evangéliuma.	MFEI 19. o. 4. f. MFGY 16. o. 4. f.
Ének javaslat	Hallod-e Jézus hívását	TK 5. ének
Házi feladat	Munkafüzet 5. feladata.	MFEI 19. o. 5. f. MFGY 16. o. 5. f.

TOVÁBBI ÖTLETEK

Film:

<https://www.youtube.com/watch?v=h2qnZuCJves>

Letölthető képsorok:

<http://www.freebibleimages.org/stories/?search=Nicodemus>

Imádságra nevelés:

Úgy szerette a világot 1. Előkészítés Feladatutasítás: • A régi térképekből alakítsatok ki a terem közepén a földön/asztalon egy keresztet. • Járjátok körbe a keresztet, olvassátok el a települések nevét. 2. Imádkozás Feladatutasítás:	<table border="1"> <tr> <td>műfaj</td> <td>hála és közbenjáró</td> </tr> <tr> <td>megfogalmazás</td> <td>magukban</td> </tr> <tr> <td>imádkozás</td> <td>magukban</td> </tr> <tr> <td>csoport felosztása</td> <td>nincs</td> </tr> <tr> <td>kapcsolódás</td> <td>aranymondás</td> </tr> <tr> <td>hely</td> <td>óra vége</td> </tr> <tr> <td>fejlesztési terület</td> <td>empátia</td> </tr> </table>	műfaj	hála és közbenjáró	megfogalmazás	magukban	imádkozás	magukban	csoport felosztása	nincs	kapcsolódás	aranymondás	hely	óra vége	fejlesztési terület	empátia
	műfaj	hála és közbenjáró													
megfogalmazás	magukban														
imádkozás	magukban														
csoport felosztása	nincs														
kapcsolódás	aranymondás														
hely	óra vége														
fejlesztési terület	empátia														

• Nézzetek a térképre! Válasszatok ki egy tetszés szerinti települést. • Magatokban most adjatok hálát azokért az emberekért, akik azon a településen élnek. • Most magatokban kérjétek Istent, hogy az ott élő emberek térjenek meg, forduljanak vissza a rossz útról és kezdjenek új életet Istennel.	hittanosok	• térképekből keresztet alakítanak ki • magukban imádkoznak
	hittanoktató	• előkészít térképeket • kísér
	eszközök	• térképek (lehet fénymásolt is) • elegendő hely

Drámapedagógiai ötlet: NIKODÉMUS TITOKBAN MEGY JÉZUSHOZ

Csendet igénylő játék! (Gondoljuk végig, hogy alkalmas-e erre a csoport!) Válasszunk ki egy Nikodémust és egy szakaszt a teremben, amin végig kell mennie. (Ez a város utcája, amin Jézushoz ment éjjel, nem akarva, hogy az emberek meglássák.) A csoport többi tagja az utcának hátat fordítva, csukott szemmel álljon végig a szakasz két oldalán. Nikodémus elindul, próbáljon olyan csendben menni, ahogy csak tud. Amikor valaki a csukott szemmel állók közül úgy érzi, hogy pont vele van egy vonalban a titokban járó Nikodémus, forduljon sarkon és mutasson maga elé. (A többieknek maradjon csukva a szeme!) Ha Nikodémus pont vele egy vonalban állt, akkor rajtakapta, ha félrehallott valamit, akkor Nikodémus mehet tovább, de aki rosszkor mozdult, innentől már csak figyelt. Menjünk több kört, váltogassuk a szerepeket! A végén beszéljünk arról, hogy milyen volt titokban járni, Nikodémus vajon miért éjszaka ment Jézushoz, miért nem akarta, hogy tudjanak arról, hogy beszélgetni akar vele.